

др **Марко РАЈЧЕВИЋ**
професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци

ПРЕДУЗЕТНИК У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Резиме

У раду се даје приказ правног статуса предузетника у праву Републике Српске. Дато је образложење појма предузетника са аспекта важеће закона, приказане су процедуре покретања обављања предузетничких дјелатности, начин њиховог обављања, даћи прикази елемената индивидуализације предузетника преко његовог сједишта и пословног имена, сагледан је статус предузетничке коморе као асоцијације предузетника и презентовани основи претанка обављања предузетничке дјелатности.

Кључне речи: *предузетник, предузетничка дјелатност, закон.*

І Уводне напомене

Ранији Закон о предузећима¹ регулисао је правни статус привредног друштва, јавног предузећа и предузетника. При томе је детаљно уредио правни статус привредних друштава капитала и лица као облика предузећа, а правни статус јавног предузећа и предузетника само у основним цртама дајући њихову дефиницију и одређујући сходну примјену заједничких одредаба Закона на те правне форме предузетништва. Нови Закон о привредним друштвима² уопште не спомиње ни

1 Закон о предузећима (Службени гласник Републике Српске, бр. 24/98, 62/02, 66/02, 38/03 и 97/04).

2 Закон о привредним друштвима (Службени гласник Републике Српске, бр. 127/08 и 100/11).

јавна предузећа ни предузетника. Ово зато што је правни статус јавних предузећа уређен посебним законом,³ што је учињено и кад је у питању предузетник.⁴ Разлог зашто су за ове форме предузетништва донесени посебни закони је у чињеници да је јавно предузеће, мада је у питању форма друштва капитала, због предмета дјелатности (од општег интереса), специфична у мјери која је захтјевала доношење специјалног закона, док је предузетник индивидуална форма обављања предузећа која је и раније посебним законом регулисана⁵. Осим тога, предузетник је физичко лице те му није мјесто у закону који регулише статус колективних предузетника (привредних друштава) јер су она правна лица.⁶

Предузетник је у теоретском погледу физичко лице које обавља, поред своје друге дјелатности, и неку профитну дјелатност у циљу стицања добити. Он је носилац предузећа (неког привредног подухвата) те осигурава директно или индиректно све елементе потребне за то предузеће (рад, капитал и управљање), сноси личну имовинску одговорност за дугове из предузетничке дјелатности према повјериоцима – он се поистовјеђује са својим предузећем чинећи са њим једно тјело.⁷ Привредно друштво је такође носилац предузећа, али је у питању колективни предузетник који се карактерише посебном правном структуром (у питању је правно лице) која омогућава посебну правну независност у односу на лица која су га основала или која су постали његови чланови.⁸ Може се, дакле, рећи да су предузетник и привредно друштво правне форме привредних субјеката (индивидуалне и колективне), односно ради се о трговцима, али не у колоквијалном смислу (бави се трговинском), већ у смислу предмета трговачког (трговинског) права.⁹ Појам трговца одређен је са неколико кумулативних претпоставки: а) ради се о правном или физичком лицу; б) то лице самостално и трајно обавља привредну дјелатност у контексту дефиниције „уговора у привреди“ у Закону о облигационим односима¹⁰; в) то се чини због стицања добити и г) ријеч је о производњи, промету или вршењу услуга на тржишту.¹¹

3 Закон о јавним предузећима (*Службени гласник Републике Српске*, бр. 74/05).

4 Закон о занатско-предузетничкој дјелатности (*Службени гласник Републике Српске*, бр. 117/11; даље у фуснотама: ЗЗПД).

5 Закон о самосталном привређивању (*Службени лист СРБиХ*, бр. 26/89 и 29/90), Закон о занатско-предузетничкој дјелатности (*Службени гласник Републике Српске*, бр. 72/07, пречишћени текст).

6 Мада је уобичајено у претежном броју националних законодавстава да се предузетник регулише са привредним друштвима као форма индивидуалног трговца.

7 У том смислу Мирко Васиљевић, *Компанијско право*, Београд, 2011, стр. 43.

8 *Ibid.*, стр. 43–44.

9 *Ibid.*, стр. 42.

10 Закон о облигационим односима (*Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93), чл. 25 ст. 2.

11 М. Васиљевић, *нав. дело*, стр. 42. Хрватски Закон о трговачким друштвима (*Народне новине*, бр. 111/93), у чл. 1 ст. 1, дефинише трговца на исти начин.

У овом раду сагледаћемо правни статус предузетника кроз прописе Републике Српске, у првом реду Закон о занатско предузетничкој дјелатности (даље ЗЗПД) који је ступио на снагу крајем 2011. године. Законом се уређују услови, почетак, начини и престанак обављања занатско-предузетничке дјелатности, образовање и оспособљавање предузетника, његово организовање и вођење регистра предузетника.¹²

II Појам предузетника

Предузетник је физичко лице које обавља предузетничку дјелатност у своје име и за свој рачун ради стицања добити и као такав је уписан у регистар предузетника. Из законског одређења појма предузетника произилазе слиједеће карактеристике предузетника: а) то је физичко лице; б) обавља предузетничку дјелатност; в) то чини у своје име и за свој рачун; г) ради стицања добити и д) уписан је у регистар предузетника.

Само физичко лице може бити предузетник. Међутим, то лице, да би обављало предузетничку дјелатност, мора испуњавати законом прописане услове, и то: а) да је пунољетан, б) да му правоснажном одлуком надлежног органа није изречена мјера забране обављања те дјелатности, в) да има општу здравствену способност и посебну здравствену способност ако је то законом прописано за обављање одређених дјелатности, г) да има одговарајућу стручну спрему или да запосли лице са одговарајућом стручном спремом ако је то посебним законом прописано за обављање одређених дјелатности и д) да посједује опрему, односно средства рада, кадрове и одговарајући пословни простор, осим ако природа дјелатности то не захтијева.¹³ Правно лице, па то било и једночлано друштво, не може бити предузетник у смислу ЗЗПД.

По ЗЗПД предузетничка дјелатност је свака привредна дјелатност утврђена важећом класификацијом дјелатности коју физичко лице обавља производњом, прометом и пружањем услуга на тржишту ради стицања добити и за чије обављање није потребан други облик организовања.¹⁴ Посебан облик предузетничке дјелатности је занатска дјелатност која обухвата занатску производњу, пружање занатских

12 ЗЗПД, чл. 6 ст. 1.

13 ЗЗПД, чл. 17 ст. 1.

14 ЗЗПД, чл. 4 ст. 1. Предузетник не би могао обављати неке дјелатности које су резервисане за правна лица. Тако не би могао обављати банкарске послове и послове осигурања, јер то могу чинити само привредна друштва капитала. Али, по Закону о посредовању у осигурању (*Службени гласник Републике Српске*, бр. 17/05), физичко лице може уз испуњење услова предвиђених законом бити заступник или брокер у осигурању, с тим да се мора регистровати код Агенције за осигурање

услуга, као и старе занате, умјетничке занате и домаћу радиност. Занатска производња је производња мањих серија производа уз коришћење машина и техничке опреме на начин који нема обиљежја индустријске производње. Занатске услуге обухватају поправку и одржавање производа, уређаја, објеката, као и вршење личних услуга. Старим занатима сматрају се дјелатности израде и дораде предмета претежно ручним радом, под условима и на начин којим се чува и одржава израз традиционалног народног стваралаштва, знања и вјештина. Умјетнички занати су дјелатности обликовања племенитих материјала, при чијој изради долази до изражаја лични укус и вјештина произвођача по замисли или нацрту ствараоца или другог лица. Домаћа радиност је дјелатност израде, дораде оплемењивања предмета код којих преовладава ручни рад и који имају естетско обиљежје народне умјетности.¹⁵ У ранијем Закону о предузећима прављена је разлика између „великог“ предузетника и приватног предузетника. По једним ауторима та разлика произилазила је због висине годишњег прихода и била је разлог зашто су се само „велики“ предузетници регистровали у судском регистру.¹⁶ По другом мишљењу разлика између предузетника и приватног предузетника (имаоца радње, обртника) произилазила је из дјелатности које су обављали. Тако, предузетник (трговац-појединац) се бавио производњом, прометом и вршењем услуга на тржишту, а приватни предузетник оним дјелатностима које су од користи за развој привредног живота, а које по традицији не спадају у привредне дјелатности, као што су: занатство, народна радиност, умјетничко обликовање предмета, грнчарство, филигранска дјелатност и слично.¹⁷ Разлика која произилази између предузетника по ЗЗПД је разлика из послова занатско предузетничке дјелатности којима се предузетници баве. Предузетник је лице које обавља привредну дјелатност производње, промета и пружања услуга, а занатлија (приватни предузетник, обртник) обавља занатску производњу, пружа занатске услуге и бави се старим занатима, умјетничким занатима и домаћом радиношћу и то као претежним дјелатностима.¹⁸

Предузетничка дјелатност мора се обављати у своје име и за свој рачун. То је логична посљедица чињенице да је предузетник носилац

када од ње добије позитивно рјешење о захтјеву за регистрацију. Дакле, ради се о посебним предузетницима у овим пословима.

- 15 Дефиниције занатске производње, занатских услуга, старих заната, умјетничких заната и домаће радиности дати су у ЗЗПД, чл. 4 и 5. Занатске дјелатности по традицији не спадају у привредне дјелатности.
- 16 Мирко Васиљевић, *Пословно њраво*, Београд, 1997, стр. 28.
- 17 Луција Спиновић-Јовановић, „Предузетник (трговац-појединац) према Закону о предузећима“, *Право и њривреда*, бр. 5-8/99, стр. 54.
- 18 ЗЗПД, чл. 4 ст. 6, којим је регулисано и стицање мајсторског звања (чл. 37-40).

предузећа (пословног подухвата). Отуда за обавезе из предузетничких дјелатности предузетник одговара својом имовином коју је ангажовао у том циљу, али и свом оном имовином коју није ангажовао, односно одговараће цјелокупном својом имовином. Одговорност за имовинске обавезе настале у вези са обављањем предузетничке дјелатности неће престати ни након брисања предузетника из регистра предузетника.¹⁹ Мада предузетничке дјелатности мора обављати у своје име и за свој рачун то не значи да све послове у вези вршења предузетничких активности предузетник мора сам обављати. Напротив, најчешће ће морати запошљавати раднике који ће радни однос са предузетником као послодавцем уредити уговором о раду у складу са Законом о раду, колективним уговором и другим прописима којима се уређују радни односи. Предузетнику који обавља дјелатност старих и умјетничких заната, односно домаће радиности могу помагати чланови породичног домаћинства без заснивања радног односа, на начин да раде у његовом присуству. Подразумјева се да је предузетник тај који води пословање сам, али може писаним овлашћењем то повјерити пословођи који ће бити у радном односу код предузетника. Вођење послова може бити опште или ограничено на један или више издвојених пословних простора. Пословођа мора, ако су за обављање дјелатности предузетника прописани посебни услови у погледу стручне спреме и здравствене способности, испуњавати те услове јер пословођа води посао у име и за рачун предузетника, а мора се, по пријави пословође, уписати и у регистар предузетника.²⁰

Упис у регистар предузетника је обавеза која произилази из самог ЗЗПД. Она је конститутивног карактера јер нико није предузетник док се не упише у регистар предузетника којег води надлежни орган јединице локалне самоуправе. У тај регистар уписују се подаци о предузетницима који су прописани ЗЗПД, а надлежни министар доноси правилник о садржају и начину вођења регистра.²¹ Од регистра предузетника треба разликовати јединствени регистар предузетника који има третман јавне књиге која обједињава податке из свих регистара предузетника јединица локалне самоуправе, а води га предузетничка комора. Корисници података из тог регистра су: предузетници, Влада, министарства, јединице локалне самоуправе, развојне агенције и други субјекти који раде на унапређењу привреде.²²

19 ЗЗПД, чл. 12 ст. 2 и 3.

20 ЗЗПД, чл. 27.

21 ЗЗПД, чл. 35.

22 ЗЗПД, чл. 36.

III Одобрење као формалан услов за обављање предузетничке дјелатности

Физичко лице које намјерава обављати предузетничку дјелатност мора поднијети прописан захтјев надлежном органу јединице локалне самоуправе за послове привреде на чијем подручју жели имати сједиште, како би добио рјешење о одобрењу обављања предузетничке дјелатности. Такав захтјев може поднијети и страни држављанин, а ако испуњава услове за обављање предузетничке дјелатности, надлежни орган јединице локалне самоуправе донијеће рјешење о одобрењу, те странац може почети са обављањем дјелатности уколико добије радну дозволу. Рјешење којим се предузетнику одобрава обављање дјелатности основ је уписа у регистар предузетника. Закон одређује да је предузетник дужан да почне са обављањем дјелатности најкасније у року од 30 дана од дана достављања рјешења, а испуњеност услова за обављање дјелатности провјерава надлежни инспекцијски орган у року од 45 дана од дана пријема рјешења о одобрењу обављања дјелатности.²³ Треба примјетити да предузетник стиче предузетнички статус од дана достављања рјешења, а не од момента уписа у судски регистар, чиме се указује на чињеницу да упис у регистар предузетника нема конститутивно дејство. Међутим, како је претходно напоменуто, из дефиниције предузетника произилази да је то физичко лице које је уписано у регистар предузетника и да не може имати тај статус док се не упише. Ове контрадикторне одредбе могу се помирити тако да се има тумачити да је надлежни орган јединице локалне самоуправе који издаје рјешење дужан извршити регистрацију предузетника прије доставе рјешења о одобрењу предузетнику. По одредбама Закона о занатско-предузетничкој дјелатности се рјешење о одобрењу обављања дјелатности доставља надлежној организационој јединици пореске управе, надлежном инспекцијском органу и занатско-предузетничкој комори у року од пет дана од дана издавања рјешења. Предузетник може да обавља само оне дјелатности које су наведене у рјешењу о одобрењу обављања дјелатности, јер у супротном чини прекршај за који се изриче новчана казна у износу предвиђеном ЗЗПД. Кад је посебним прописом, као услов за обављање предузетничке дјелатности, предвиђено прибављање одобрења, сагласности или другог акта надлежног органа, предузетник може почети са обављањем дјелатности по добијању одобрења, сагласности или другог акта надлежног органа, у супротном ће надлежни орган јединице локалне самоуправе закључком одбацити захтјев за издавање рјешења о одобрењу обављања предузетничке дјелатности.²⁴

23 ЗЗПД, чл. 21 ст. 7 и 8.

24 ЗЗПД, чл. 21 ст. 9 у вези са чл. 22 ст. 1.

IV Начин обављања предузетничке дјелатности

Предузетничка дјелатност може се обављати као основно, допунско и додатно занимање.²⁵ Физичко лице које није у радном односу обавља предузетничку дјелатност као основно занимање, а као допунско занимање најдуже до половине седмичног пуног радног времена, под условом да је у радном односу код другог послодавца са пуним радним временом. Лице које је у радном односу на неким другим пословима или је корисник пензије може да као додатно занимање региструје и обавља предузетничку дјелатност ако запосли лице које испуњава услове за обављање тражене дјелатности.

Предузетничку дјелатност може заједнички обављати више физичких лица (ортака), а највише десет, о чему се закључује уговор.²⁶ Ради се дакле о уговору о ортаклуку као заједници ортака, а не удружењу њихове имовине. Имовина ортака стављена на располагање ортаклуку не може се третирати имовином ортаклука као таквог, она је и даље имовина ортака.²⁷ Закон о занатско-предузетничкој дјелатности садржи и битне елементе уговора којима се уређују међусобни односи ортака: име, презиме и јединствени матични број сваког ортака, шифру и назив претежне дјелатности и других дјелатности, пословно сједиште, оснивачка улагања и учешће у расподјели, заступање и представљање, услове и начин за приступање, односно иступање и начин престанка заједничког обављања дјелатности.²⁸ Сви ортаци потписују захтјев за издавање рјешења за обављање предузетничке дјелатности, а уз захтјев, осим доказа о испуњености услова прописаних ЗЗПД, приложиће се и ортачки уговор. Кад је за обављање предузетничке дјелатности неопходно задовољити услове у погледу стручне спреме, довољно је уз доказ о испуњености услова приложити и доказ да један од ортака има тражену стручну спрему или да запосле лице са одговарајућом стручном спремом. Заједничко обављање предузетничке дјелатности престаће кад се број ортака сведе на једног, у ком случају се може извршити промјена начина обављања дјелатности из заједничког (ортачког) у самостално обављање предузетничке дјелатности, на основу захтјева и уговора о раскиду заједничког обављања дјелатности, али могућа је и обрнута промјена (из самосталног, појединачног, у заједничко, ортачко, обављање дјелатности).²⁹ Одредбе ЗЗПД које се односе на индивидуал-

25 ЗЗПД, чл. 14.

26 ЗЗПД, чл. 16 ст. 1.

27 О ортаклуку више Богдан Лоза, *Облигационо право*, Сарајево, 2000, стр. 508–511.

28 ЗЗПД, чл. 16 ст. 2.

29 ЗЗПД, чл. 16 ст. 6 и 7.

но обављање предузетничке дјелатности примјењују се и на заједничко обављање предузетничке дјелатности.

Предузетничка дјелатност може се обављати у пословном, стамбеном простору или без пословног простора. Када је потребан пословни простор онда је тај простор у облику радње, радионице, канцеларије, бироа, агенције, студија, пансиона, атељеа, салона, лабораторије и томе слично.³⁰ Предузетник који по правилу послује у пословном простору може обављати дјелатности и ван пословног простора, када је по природи саме дјелатности такво обављање могуће или уобичајено.³¹

Напоменуто је да предузетник обавља дјелатност сопственим средствима (предметима своје имовине), али може користити и средства рада и пословни простор по основу закупа или по другим основама. Предузетничка дјелатност мора се обављати у оквирима прописаног почетка и завршетка радног времена.

V Сједиште предузетника

Предузетник је привредни субјект и као такав мора имати сједиште. Сједиште је мјесто у коме предузетник обавља дјелатност а кад за обављање предузетничке дјелатности није потребан пословни простор, сједиштем ће се сматрати мјесто у којем предузетник има пребивалиште, што би била његова кућна адреса. Сједиште се може промијенити како на подручју јединице локалне самоуправе у којој обавља дјелатност, али се сједиште може пренијети на подручје друге локалне заједнице кад се тамо буде обављала (стално) предузетничка дјелатност. У случајевима промјене сједишта предузетник мора поднијети захтјев за промјену сједишта и рјешење о обављању дјелатности надлежном органу јединице локалне самоуправе на чијем подручју ће бити ново сједиште. Захтјев за промјену сједишта и рјешење о обављању дјелатности подноси се надлежном органу јединице локалне самоуправе на чијем подручју ће бити ново сједиште. Захтјев се мора ријешити у року од пет дана од дана пријема, односно надлежни органи ће у том року донијети рјешење и уписати предузетника у регистар, о чему ће обавјестити пореске органе, занатско-предузетничку комору као и орган претходног сједишта ако је промјена на подручју друге јединице локалне самоуправе, ради брисања

30 Ранији Закон о занатско-предузетничкој дјелатности (*Службени тласник Републике Српске*, бр. 72/07), одређивао је да је за обављање предузетничке дјелатности потребно оснивати радњу, али се под радњом подразумијевао одговарајући облик пословања и генерички појам којим се обухватало оно што сада важећи ЗЗПД сматра пословним простором.

31 ЗЗПД, чл. 7 ст. 3.

предузетника из регистра.³² Сједиште за предузетника има у принципу онај значај који има и за правно лице као привредног субјекта.

VI Пословно име предузетника

Пословно име (фирма) је назив уписан у регистар код надлежног органа јединице локалне самоуправе под којим предузетник обавља своју дјелатност.³³ Обавезни елеменат пословног имена је име и презиме предузетника. Међутим, како у свакодневној пракси може доћи до подударња личног имена и презимена физичких лица која обављају предузетничку дјелатност, потребно је да се учини додатна индивидуализација фирми предузетника па ЗЗПД захтијева да се као обавезни елеменат у фирми предузетника наведе и назив као посебан идентификациони знак који се уписује у регистар, а који се, по правилу, везује за дјелатност предузетника или сам предузетник осмишљава тај назив независно од предузетничке дјелатности као производ његове имагинације и надахнућа. Обавезни елементи фирме су и, како ЗЗПД каже, опис дјелатности, ознака у виду скраћенице с. п. (самостални предузетник) и сједиште. Пословно име предузетника може садржавати и допунске (факултативне) елементе у виду посебних ознака (цртежа, слика, ознака којима се ближе одређује радња или дјелатност). Забрањени елементи фирме су називи и ознаке који су у супротности са важећим прописима и међународним конвенцијама, при чему ЗЗПД не даје објашњење којим. Фирма предузетника мора се разликовати од назива садржаног у фирми другог предузетника у тој мјери да не изазове забуну о идентитету са другим предузетником на подручју исте јединице локалне самоуправе, односно забуну у погледу дјелатности предузетника. Кад више предузетника заједнички обавља дјелатност, пословно име тад мора садржавати имена свих оснивача или једног или више њих и ознаку „и остали“. Фирма се мора истаћи на улазу у објекат у сједишту и издвојеном простору, односно на улазу у стамбени објекат, ако се дјелатност ту обавља. Кад предузетник обавља дјелатност изван сједишта, односно обавља дјелатност без пословног простора, дужан је да пословно име истакне на мјесту односно објекту гдје такву дјелатност обавља. Свака промјена садржине пословног имена мора се пријавити надлежном органу који ће донијети рјешење о промјени пословног име-

32 ЗЗПД, чл. 25.

33 ЗЗПД, чл. 26 ст 1. Закон не користи израз „фирма“ предузетника, али је тај израз већ одомаћен кад се ради о пословном имену како предузетника појединца тако и других привредних субјеката, нарочито комерцијалних привредних друштава, чак у толикој мјери да се у свакодневном лаичком говору фирма поистовјећује са субјектом – „ради у доброј фирми“.

на и уписати промјену у регистар предузетника. Из претходно изложенох правила везаних за пословно име предузетника јасно је да су то у суштини правила која се примјењују и на пословно име привредног друштва па зато је ЗЗПД прописао да се на питања која се односе на пословно име предузетника, а која тим законом нису уређена, примјењују одредбе Закона о привредним друштвима.³⁴

VII Предузетничка комора

Предузетници се удружују у Комору као самосталну, стручно-пословну, невладину и непрофитну асоцијацију која заступа и усклађује заједничке интересе предузетника на подручју Републике Српске.³⁵ Законом о занатско-предузетничкој дјелатности Комори је повјерено вршење јавних овлашћења, она је правно лице и има сједиште у Бањој Луци. Рад Коморе је јаван. Предузетници аутоматизмом постају чланови Коморе кад се изврши упис у регистар предузетника. Комора се финансира из обавезне чланарине (која на годишњем нивоу не може бити већа од 24 конвертибилне марке), прихода од накнада за услуге које пружа Комора и других извора. Комора организује свој рад у једној или више јединица локалне самоуправе које су територијално везане посредством удружења предузетника као основних организационих јединица коморског система, које своју организацију уређују статутом. ЗЗПД детаљно су прописани задаци удружења и Коморе.³⁶ Органи Коморе су скупштина, управни одбор и директор чије су надлежности прописане ЗЗПД.³⁷ При Комори постоји и суд части. Комора има статут као основно организациони акт.³⁸

VIII Основи престанка обављања предузетничке дјелатности

Предузетничка дјелатност у принципу се обавља трајно. Међутим, могуће је да у току пословања предузетник привремено престане да обавља своју дјелатност, али тај период не може бити дужи од шест мјесеци у периоду од двије године, о чему евиденцију води надлежни орган локалне заједнице.³⁹ Изузетно, због болести, стручног усавршавања,

34 ЗЗПД, чл. 26 ст. 9.

35 ЗЗПД, чл. 41.

36 Види ЗЗПД, чл. 45 и 46.

37 Види ЗЗПД, чл. 48 и 49.

38 ЗЗПД, чл. 51.

39 ЗЗПД, чл. 30 ст. 1 и 2.

породиљског одсуства тај рок може бити дужи (двије или три године). О привременом престанку и наставку пословања се на основу захтјева доноси рјешење од стране надлежног органа јединице локалне самоуправе које се мора уписати у предузетнички регистар.

Предузетник престаје да обавља дјелатност одјавом или по сили закона.

Захтјев за одјаву обављања дјелатности подноси се прије престанка рада надлежном органу јединице локалне самоуправе који доноси рјешење о престанку обављања дјелатности и брише предузетника из регистра.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе на основу сазнања и утврђеног чињеничног стања доноси рјешење о престанку обављања дјелатности по сили закона и брише предузетника из регистра у слиједећим случајевима:⁴⁰

а) смрт предузетника, ако не буде поднесен захтјев за наставак обављања дјелатности у року од 90 дана од дана смрти предузетника, што може учинити члан породичног домаћинства, односно наслједник, који ће у случају позитивног рјешења наставити дјелатност лично или посредством запосленог радника – привременог пословође, а то може трајати до окончања оставинског поступка, или најдуже двије године. Наслједник који је наслједио имовину којом је обављана предузетничка дјелатност, ако намјерава да настави обављање предузетничке дјелатности, мора надлежном органу јединице локалне самоуправе поднијети захтјев како би добио одобрење за обављање дјелатности;

б) ако се оставински поступак не оконча у року од двије године од дана смрти предузетника;

в) ако се у периоду од три мјесеца достављање два писмена надлежног органа јединице локалне самоуправе или органа управе упућено на адресу сједишта предузетника не може извршити и да је писмено које је требало бити уручено истакнуто 15 дана на огласној табли јединице локалне самоуправе;

г) кад је предузетнику правоснажним актом изречена заштитна мјера забране обављања дјелатности;

д) кад предузетник не поднесе захтјев за обављање дјелатности а не располаже пословним простором или средствима рада;

ђ) кад предузетник не пријави наставак рада након привременог престанка обављања дјелатности;

е) даном ступања на издржавање казне кад буде осуђен правоснажном пресудом на казну затвора дужу од шест мјесеци. У овом

40 ЗЗПД, чл. 32.

случају предузетник може наставити обављање дјелатности посредством пословође који испуњава услове за обављање дјелатности осуђеног предузетника;

ж) губитком пословне способности, ако не буде поднесен захтјев за наставак обављања дјелатности у року од 30 дана од дана кад је та неспособност утврђена;

з) кад страни држављанин не достави радну дозволу у року 30 дана од дана издавања рјешења о обављању предузетничке дјелатности;

и) кад предузетник у прописаном року не усклади пословање са ЗЗПД, а то је рок од годину дана од дана његовог ступања на снагу;⁴¹

ј) кад надлежни орган утврди да је предузетнику издато рјешење о обављању дјелатности на основу лажних исправа, које се односе на услове за обављање предузетничке дјелатности.

По Закону о стечајном поступку Републике Српске⁴² стечајни поступак се може покренути против правних али и физичких лица као дужника. Међутим, Закон прецизно дефинише ко се сматра физичким лицем против кога је могуће покренути стечајни поступак. Закон дужника-физичко лице зове дужником појединцем и одређује да се стечајни поступак може покренути против комплементара у командитном друштву и оснивача ортакког друштва. Дакле, није предвиђена могућност покретања стечајног поступка против предузетника, мада је раније Законом о стечајном поступку Републике Српске било предвиђено да се стечајни поступак може покренути и против њега. Каснијим измјенама и допунама тог закона ова категорија лица је изостављена.⁴³

IX Закључак

Предузетник као физичко лице које обавља законом утврђене предузетничке дјелатности у праву Републике Српске има своје мјесто као један од привредних субјеката са специфичном правном позицијом. Та позиција условљена је традиционалном концепцијом појма трговца која је своје уобличиће нашла кроз садржај посебног закона који регулише све аспекте правног статуса предузетника као носиоца предузетничких дјелатности.

41 ЗЗПД ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања, а објављен је 25. новембра 2011. године.

42 Закон о стечајном поступку Републике Српске (*Службени тласник Републике Српске*, бр. 67/02, 77/02, 4/03 и 96/03).

43 Више о стечају предузетника, Владимир Чоловић, „Стечај предузетника“, *Правни животи*, бр. 11/2005, стр. 371–386.

Marko RAJČEVIĆ, PhD

Professor at the Faculty of Law, University of Banja Luka

ENTREPRENEUR IN THE REPUBLIC OF SRPSKA LAW

Summary

This paper outlines the legal status of entrepreneurs in the Republic of Srpska law. We have explained the concept of the entrepreneur in terms of the applicable law, presented procedures that are required to start the entrepreneurial activities, and the manner of their performance. In addition, we reviewed elements of entrepreneur's individualization through its headquarters and corporate name, and we overviewed the status of entrepreneurial chamber, as well as the basis of termination of entrepreneurial activities.

Key words: *entrepreneur, entrepreneurial activities, law.*